

Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling för Landsbro skola

Dokumenttyp:	Handlingsplan
Beslutad av:	Grundskolans ledningsgrupp (2021-02-12)
Gäller för:	Grundskola (inklusive fritidshem och förskoleklass)
Giltig fr.o.m.:	2022-08-17
Dokumentansvarig:	Rektor

Innehåll

Uppföljning och utvärdering av föregående års plan.....	2
Främjande och förebyggande åtgärder	5
Kartläggning och undersökning av risker och hinder samt analys av orsaker....	8
Beslutade åtgärder.....	10
Uppföljning och utvärdering av beslutade åtgärder	11
Årshjul	12
Rutiner för akuta situationer	14
Rutin och ansvarsfördelning	15
Lagar och styrdokument	16
Diskrimineringsgrunder	17
Begrepp.....	20
Ytterligare information och stöd	21

Uppföljning och utvärdering av föregående års plan

För att veta om genomförda åtgärder har haft effekt och om målen har uppnåtts, så bör verksamheten följa upp och utvärdera genomförda åtgärder. Om målen inte har uppnåtts kan skolenheten behöva vidta ytterligare åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering.

Beskriv hur förra årets plan har utvärderats

Planen utvärderades i juni 2022. Underlaget var bland annat läsårets klassråd och elevråd, samt klassens kvalitetsrapport och elevintervjuer.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan.

Utvärderingen genomfördes i juni (2022) av samtliga pedagoger åk 1–6 genom enkät och i diskussioner i mindre grupper. Vid utvärderingen saknades pedagoger i förskoleklass och på fritidshemmet.

Vad visar resultatet? Har målsättningarna uppnåtts? Analys av resultatet.

Utvärdering utifrån beslutade mål läsåret 2021/2022.

Mål: Varje elev ska möta en verksamhet anpassad utifrån hans/hennes behov.

Klassens kvalitetsrapport har genomförts i alla klasser. Eleverna upplever att de vet vad som förväntas av dem och att utvecklingssamtalen är viktiga. Studieron på lektionerna är det de tycker behöver bli bättre. Alla klasser har kartlagt otrygga platser på skolan men hur det har gjorts framkommer inte i utvärderingen. Platser som eleverna uppfattar som otrygga är Gagabollsrinken, pingisbordet, kullen och när de vistas i högstadiets lokaler eller möter högstadieelever på skolgården. Insatser gjordes exempelvis genom att pingisbordet flyttades, ökad vuxennärvaro vid Gagabollsrinken och kullen. Pedagogerna anser att man behöver fundera kring hur kartläggningen görs och vilken typ av frågor man ställer. Det är viktigt att en tidpunkt för kartläggningen bestäms. Pedagogerna anser att nästa läsårs införande av rastaktiviteter kan skapa större trygghet på rasterna, då eleverna har fler aktiviteter att välja på samt tydligare vet var de kan hitta en vuxen på skolgården.

Vid utvecklingssamtalen har frågeställningar om trygghet och trivsel lyfts utifrån ett gemensamt dokument på skolan som har fyllts i innan samtalet av elev och vårdnadshavare tillsammans. Pedagogerna upplever att detta upplevs positivt av alla. Tankar lyfts av pedagogerna om att frågorna i dokumentet kan behöva uppdateras.

Trygghetsgruppen skulle träffats var sjätte vecka men har träffats vid två tillfällen respektive termin. Pedagogerna upplever att de inte vetat när gruppen träffats och önskar återkoppling från träffarna. Informationen från händelserapporterna behöver under kommande läsår bli ett underlag för att arbeta mer främjande och förebyggande så att informationen inte endast blir statistik.

När det gäller gruppindelningar och placeringar i olika miljöer och situationer anser pedagogerna att detta görs och skapar en trygghet för eleverna.

Pedagogerna reflekterar över att det är svårt att genomföra en differentierad undervisning och att det behöver utvecklas för att möta alla elevers behov. De anser att

är viktigt med tydliga planeringar, aktiva diskussioner och möjligheter till gruppdelningar.

Mål: Alla elever ska känna trygghet under hela skoldagen.

Flertalet av pedagogerna anser att skolans ordnings- och klassrumsregler är kända för eleverna och att de efterföljs medan några av pedagogerna upplever att det är skillnad mellan olika klasser. Inför kommande läsår är det viktigt att en samsyn på skolan vad det gäller regler och strukturer så att vi i vår ledarroll agerar enhetligt mot elever och vårdnadshavare, exempelvis att meddela hemmet när regler inte följs. Pedagogerna anser även att klassråden ska ske mer regelbundet med ordnings- och klassrumsregler som en stående punkt.

Rastvakter har funnits på rasterna utifrån ett schema och pedagogerna anser att man har haft en god uppsyn över skolgården men elever beskriver att de inte alltid hittar de vuxna under rasten eller vet vem de ska vända sig till. Införandet av rastverksamhet förväntas öka tryggheten för eleverna på rasterna. Bussvakterna för de resande eleverna har genomförts men några elever beskriver att de ändå är otrygga i den situationen.

Skolans åtgärder har inte innefattat fritidsverksamheten vilket bör förändras till nästa läsår. Det är även viktigt att personal från den verksamheten finns med vid utvärdering av planen.

Mål: Alla elever får ta del av värdegrundsarbete.

Personalen beskriver att de till viss del är insatta i likabehandlingsplanens innehåll och att de behöver göra den mer till sin och ett levande dokument under hela läsåret och i undervisningen. Under det gångna läsåret har den gått igenom med vårdnadshavare på utvecklingssamtalen samt informerats om var de kan hitta den. Hur planen har arbetats med tillsammans med eleverna varierar mellan klasserna från att endast presenteras vid terminsstart till att detta görs mer regelbundet under läsåret. Pedagogerna tycker att likabehandlingsplanens utformning gör att den är svår att ta till sig och det finns förslag om att åtgärderna i likabehandlingsplanen synliggörs med ett årshjul och utvärderas vid flera tillfällen under läsåret. Det finns även önskemål om att en powerpoint görs som kan användas när man arbetar med likabehandlingsplanen tillsammans med eleverna och även vid föräldramöten.

Vid höstterminens start utbildas eleverna i "U:et" men ingen reflektion finns från personalen om hur det används i det dagliga arbetet. Höstterminen startades med olika former av övningar i en värdegrundsanda. Under vårterminen genomfördes ett styrt och strukturerat värdegrundsarbete både inom och mellan klasserna. Pedagogerna ser att det är ett långsiktigt arbete som måste fortsätta. Fritids??

Mål: Att alla händelser/konflikter kommer till pedagogernas kännedom och dokumenteras.

Pedagogerna är medveten om vikten av goda relationer med eleverna och att varje elev känner att de har någon vuxen de känner sig trygg med. Det är betydelsefullt att diskussioner om förhållningssätt och bemötande ständigt återkommer.

Kränkninganmälningarna har under läsåret ökat vilket kan bero på att ett aktivt arbete gjorts för att visa på vikten av att alla händelser dokumenteras och följs upp.

Pedagogerna uttrycker en viss osäkerhet över hur olika händelser ska dokumenteras, händelsepärm eller Stella.

Främjande och förebyggande åtgärder

Fritidshemmet, förskoleklassen och grundskolan ska arbeta med aktiva åtgärder för att motverka att kränkningar, trakasserier och diskriminering sker. Aktiva åtgärder är ett förebyggande arbete för att inom en skolenhet främja lika rättigheter och möjligheter för alla barn. Observera att följande områden ska inrymmas i åtgärderna:

- kränkande behandling
- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- könsidentitet eller könsuttryck
- ålder

Det förebyggande arbetet handlar om att undanröja risker för att barn/elever kan bli utsatta för kränkande behandling eller diskriminering inom ramen för verksamheten. Arbetat handlar **inte** om att åtgärda problem som redan har uppkommit i ett enskilt fall, utan om att förebygga att barn kränks, diskrimineras eller på annat sätt får begränsade möjligheter inom skolenheten.

Beskriv vilka åtgärder och insatser som sker för att främja och förebygga lika rättigheter och möjligheter för alla barn.

Syftet med främjande insatser är att skapa en trygg skolmiljö och förstärka respekten för allas lika värde. Detta arbete bedrivs hela tiden och utan förekommen anledning.

För samtliga diskrimineringsgrunder gäller följande:

- Skoldagen, aktiviteter och friluftsdagar i skola och på fritids planeras så att alla elever kan delta med hänseende till diskrimineringsgrunderna.
- All personal är lyhörd och observant på diskriminerande beteenden i och utanför klassrummet.
- Samtal förs med eleverna om respekt och människors lika värde.
- Förebyggande arbete görs kontinuerligt i klasserna för acceptans och förståelse för olikheter.
- Samtal om sociala medier och beteende på sociala medier.

För diskrimineringsgrunderna gäller några mer specifika insatser, utifrån fokusområden – se Årshjul:

Främja likabehandling oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning

Mål och uppföljning

- Respektera ALLA elever oavsett könstillhörighet eller sexuella läggning.

Insats

Vi är observanta på hur vi pratar om stereotyper, lika rättigheter, yrken, sport etc. Vi samtalar i elevgrupperna om normer och stereotyper utifrån identitets- och jämställdhetsfrågor. Motverka fördomar som finns vad gäller givna roller, utseende, kläder, färger etc.

- "Var den du är" uppmärksammas i september v. 37.
- Arbeta med "Stopp min kropp", alla är olika i hur nära de vill vara. Lyfta att vi alla är unika och olika. Viktigt att inte förstärka värderingar om manligt och kvinnligt. Prata om normer.
- Skolans bibliotek erbjuder litteratur kring olika identitetsuttryck och genus. Diskutera hur olika kön skildras i litteratur/media. Uppmärksamma både kvinnor och män i historien.
- Internationella kvinnodagen 8 mars med temat jämställdhet uppmärksammas.

Ansvariga: Pedagogerna i skolan och på fritids och bibliotekarie

Datum för utvärdering: Kompetensutvecklingsdagen den 21 november 2022

Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Alla elever och vuxna på skolan ska känna sig respekterade, värdefulla och delaktiga oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Insats

- Vi arbetar med acceptans för att alla är olika. Vi förmedlar kunskap om olika kulturer i olika delar av världen genom att tex uppmärksamma olika högtider och traditioner i andra religioner och trosuppfattningar. Uppmanar elever att berätta om sitt ursprung; land, historia, musik, dans, bilder, mat och språk, vid samtal och diskussioner. - Vi arbetar för att ge eleverna kunskap om och förståelse för andra människors uppväxtvillkor och deras kultur.
- FN-dagen den 24 oktober uppmärksammas och arbetas med (barnkonventionen).

Ansvariga: Pedagogerna i skolan och på fritids

Datum för utvärdering: Arbetslagsträff – 29 maj 2023

Främja likabehandling utifrån funktionsnedsättning och ålder

Mål och uppföljning

Alla elever ska ges möjlighet att delta och utvecklas så långt som möjligt utifrån sin förmåga och ålder.

Insatser

- Tydliggöra att vi är olika, lär på olika sätt och behöver olika saker för att lära, utvecklas och vara en del av gemenskapen. Vid arbetslagsträffar samtalar vi om elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Vi omfördelar resurser utifrån behov.
- Vi arbetar för att öka elevernas möjlighet att välja innehåll, arbetsformer, metoder och redovisningsätt. Medvetandegöra elevernas kunskap om elevinflytande.
- Arbeta för att de äldre eleverna är bra förebilder och tar hand om de yngre eleverna så att de känner sig trygga. Detta gör vi genom aktiviteter i åldersblandade grupper och samarbetsklasser tex temaaktiviteter och värdegrundsarbete.
- Alla klasser uppmärksammar Rocka sockorna dagen 21 mars med temat olikheter.

Ansvariga: Pedagogerna på skolan och fritids

Datum för utvärdering: Arbetslagsträff 27 februari 2023 (Rocka sockorna utvärderas i mars)

Kartläggning och undersökning av risker och hinder samt analys av orsaker

Syftet med kartläggningen är att identifiera risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i verksamheten. De problem- och riskområden som identifieras ska ligga till grund för planeringen av de åtgärder som ska genomföras för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Kartläggningen bör inte bara omfatta förekomsten av trakasserier och kränkande behandling, utan även en översyn av den egna organisationen på såväl, individ-, som grupp- och verksamhetsnivå. Verksamheten kan genom sin organisation, regler, gruppindelningar och andra inslag oavsiktligt medverka till att diskriminering uppstår.

Rutiner och regler behöver därför ses över för att minimera risken för att det uppstår strukturer som bidrar till kränkningar eller diskriminering.

Kartläggningen ska innefatta risker och hinder för lika rättigheter och möjligheter avseende

- kränkande behandling
- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- könsidentitet eller könsuttryck
- ålder

Beskriv hur kartläggningen har genomförts och vilka som har deltagit

Kartläggning av otrygga platser/Trygghetsvandring – höst/vårtermin

Klassens kvalitetsrapport - genomförs v. 6–9

Enskilda intervjuer med alla skolans elever – v. 49–2

Enkät med eleverna på fritids

Beskriv resultatet av kartläggningen – hur ser nuläget ut när det gäller risker och hinder för kränkningar, trakasserier och diskriminering?

Otrygga platser som beskrivs av eleverna är tex. fotbollsplanen, kullen, högstadiet och gagabollsplanen.

Utifrån intervjuerna vid årsskiftet kan vi konstatera att majoriteten av skolans elever trivs mycket bra eller bra, 94%. 6% av eleverna trivs mindre bra och det är 5 pojkar och 4 flickor.

Utifrån diskrimineringsgrunderna ser vi att de som upplevt diskriminering (8%) företrädesvis går på mellanstadiet och att det berör kultur, religion, funktionshinder och kön/könsidentitet. Även de elever som upplever sig trakasserade (13%) går företrädesvis på mellanstadiet och även här berör det främst kultur, religion, funktionshinder och kön/könsidentitet.

Vad det gäller elevernas upplevelse av kränkningar ser vi högre siffror, 50%, som är jämnt fördelade mellan flickor och pojkar. Elever kan känt sig kränkta med ord, slag/knuffar, utesluten, internet/sociala medier eller annat. En elev kan ange flera orsaker vilket gör att sifferresultatet kan bli vilseledande. Men stigande ålder ökar kränkningarna på internet/sociala medier.

Resultatet från klassens kvalitetsrapport när det gäller ansvar och inflytande visar att majoriteten av eleverna känner att de är delaktiga och får vara med och bestämma, men detta är ett mål som kan bli bättre. Analysen visar att vi behöver arbeta vidare med att utveckla trygga miljöer där eleverna vågar framföra sina åsikter och tankar. Positivt är att eleverna upplever att vi lyssnar på dem. Pedagogerna på skolan upplever att arbetsron är bra i de flesta klasserna, men eleverna påpekar både i enkäten och vid besöket av Skolinspektionen att de vill ha ökad arbetsro.

Vad kan ni anta att det beror på?

Till viss del beror antalet kränkningar på att det finns kommunikationssvårigheter. Ibland väljer eleven att feltolka och efterfrågar inte vad den andre menar. Vid andra tillfällen förstår eleven inte utan tolkar utifrån egna referenser.

Pedagogerna följer upp skolans regler med konsekvenser. Det blir tillsägelser och därefter samtal hem. Pedagogerna har olika tillsägelsenivåer. Viktigt att pedagogerna är samsynta och har ett gemensamt förhållningssätt mot eleverna.

Vi har ett fungerande rastvaktsystem, men eftersom skolgården är stor är det svårt att täcka upp alla ytor.

Vi jobbar för att "alla elever är allas elever" och lägger vikt vid att skapa goda relationer lärare, elever och vårdnadshavare emellan. Arbetet med lektionsstrukturer och språkutvecklande arbetssätt (SKUA) ska genomsyra lektionsplaneringarna både i teori och praktik.

Vilka insatser kan behövas för att undanröja hindren och riskerna?

- Planerade rastaktiviteter ledda av rastvärdar.
- Vuxennärvaro i tamburer och korridorer.
- Eleverna och pedagogerna bör regelbundet aktualisera våra gemensamma regler, tex. vilka entréer som ska användas av vilka klasser och uppstart av dagen (samsyn på tex tecken för tystnad)
- Tydliga rutiner kring hur/var elever få vistas på skolgården finns i policyn för Landsbro skola. Information om detta ges även på höstens utvecklingsamtal.
- Uppdatering av strukturer och modeller utifrån boken *Lektionsdesign och SKUA*.
- Samtal i arbetslagen om differentierad undervisning och hur vi möter alla elevers behov.

Beslutade åtgärder

Arbetet med att främja och förebygga kränkande behandling och diskriminering ska vara målinriktat och verksamheten ska genomföra åtgärder för att förhindra att det uppstår. Att arbetat ska vara målinriktat innebär att verksamheten ska sätta upp mål för sitt förebyggande arbete.

Konkreta och uppföljningsbara mål samt åtgärder som ska genomföras för att nå målen

Mål: Varje elev ska möta en verksamhet som är anpassad utifrån hans/hennes behov.

Åtgärder för att nå målet	Ansvariga	Uppföljning
Klassens kvalitetsrapport genomförs varje år.	pedagogerna	mars
Pedagogerna ansvarar för gruppindelningar och placering i klassrum, matsal och omklädningsrum etc.	pedagogerna	juni
Vi använder oss av en differentierad undervisning som tillgodoser samtliga elevers behov. Öka elevernas förståelse om och känsla av elevinflytande och delaktighet.	pedagogerna	juni
Diskussion i arbetslagen: Ledning och stimulans Extra anpassningar Differentierad undervisning	Arbetslagsledare/ specialpedagoger	Dokumentation under träff, som samlas ihop och skickas till rektor
Vid läsårsstart uppdateras strukturer och modeller utifrån boken <i>Lektionsdesign</i> och SKUA	Specialpedagoger	Vid medarbetarsamtal

Mål: Alla elever ska känna trygghet under hela skoldagen.

Åtgärder för att nå målet	Ansvariga	Uppföljning
Trygga och otrygga platser kartläggs.	Pedagogerna	----
Skolans ordningsregler och klassrumsregler efterföljs och aktualiseras regelbundet.	Pedagogerna	juni
Under utvecklingssamtalen lyfts frågor kring trygghet och trivsel.	Pedagogerna	Sept./feb.
Trygghetsgruppen träffas 2ggr/termin.	Trygghetsgruppen	juni
Vuxennärvaro i tamburer och korridorer.	Pedagogerna	juni
Rast- och bussvakter finns tillgängliga enligt fastställt schema.	Pedagogerna	juni
Kontinuerligt och strukturerat värdegrundsarbete pågår under hela läsåret.	Pedagogerna, elevhälsan	Juni Samt efter varje fokusområde

All personal är väl insatt i Planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (likabehandlingsplanen) som också går igenom med eleverna.	Pedagog, specialpedagog	juni
Vårdnadshavare får information om likabehandlingsplanen vid höstterminens föräldramöten och finns publicerad på skolans hemsida.	pedagog	juni
Klassens kvalitetsrapport genomförs varje år.	Pedagog, specialpedagog, rektor	mars

Mål: Eleverna ska inte känna sig kränkta med ord, handlingar eller på sociala medier.

Åtgärder för att nå målet	Ansvariga	Uppföljning
Rastaktiviteter	Utsedda fritidspedagoger	Klassråd, elevråd Pedagoger i juni
Värdegrundsarbete i början av terminen i alla årskurser, men även kontinuerligt på schemalagd tid (sv, so, re). Uppmärksamma elevens upplevelser av kränkande behandling.	Pedagogerna Specialpedagoger	December/juni December/januari i samband med elevintervjuer.
Eleverna utbildas i "U:et", en metod för att förebygga mobbing.	Pedagogerna	Kompetensutvecklingsdagen 21 nov
Samtala med elever om normkritik och källkritik vad gäller Internet och sociala medier.	Pedagogerna Specialpedagoger	juni

Uppföljning och utvärdering av beslutade åtgärder

Hur ska åtgärderna följas upp och utvärderas?

Åtgärderna följs upp och utvärderas i arbetslagen och på klassråd och elevråd.

Se ovan.

Vem ansvarar?

Klasslärarna ansvarar för att följa upp åtgärderna under klassråd och i det dagliga arbetet. Samtliga pedagoger utvärderar klassens kvalitetsrapport.

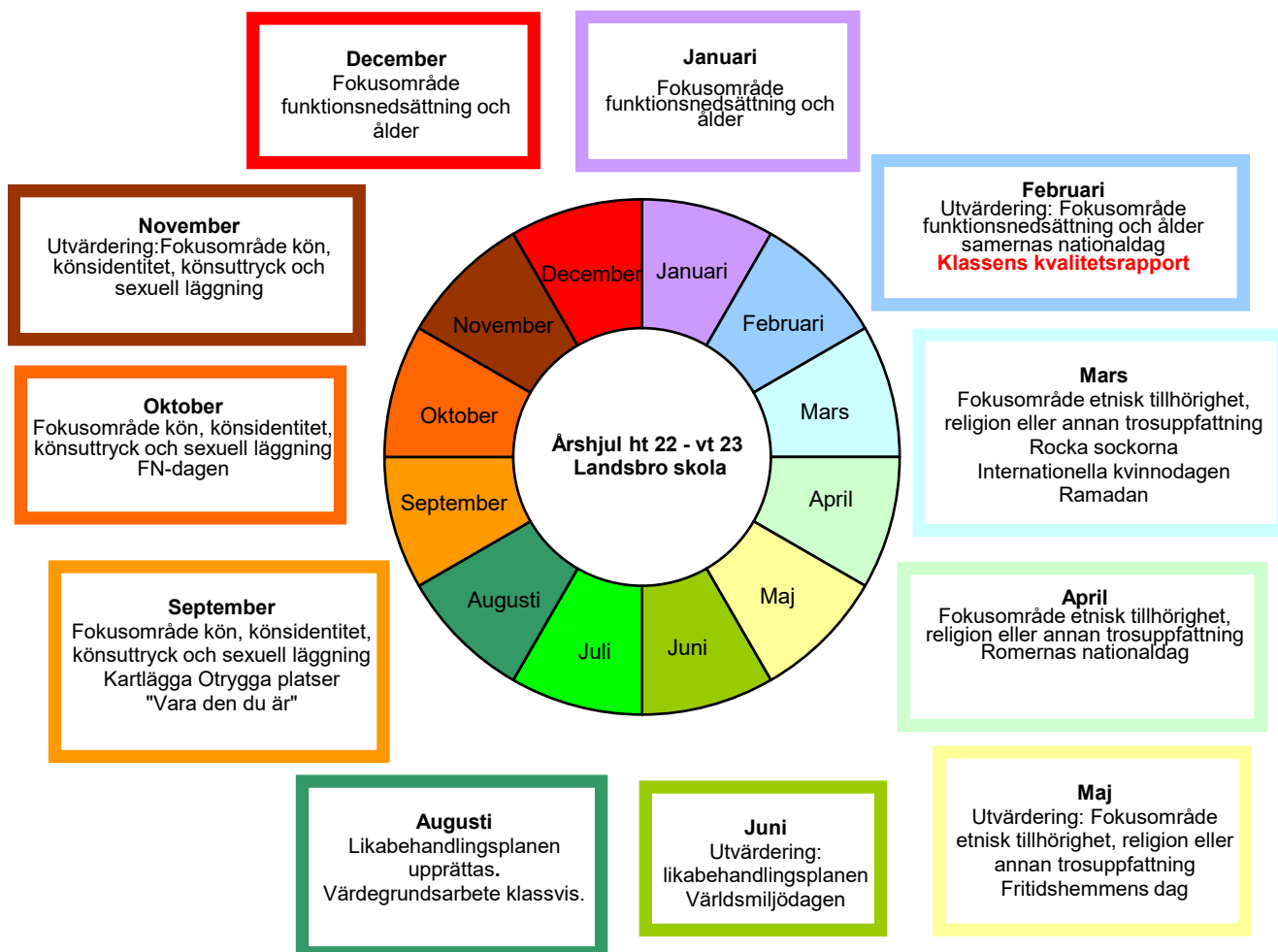
Se ovan.

Vilka ska delta?

Elever, lärare och vårdnadshavare är delaktiga i att utvärdera åtgärderna vid olika tillfällen/sammankomster exempelvis utvecklingsamtal, föräldramöten, klassråd. Majoriteten av utvärderingen sker i den dagliga verksamheten med lärare och elever.

Se ovan.

Årshjul

Januari

- Fokusområde funktionsnedsättning och ålder

Februari

- Utvärdering: Fokusområde funktionsnedsättning och ålder
- Samernas nationaldag
- Klassens kvalitetsrapport

Mars

- Fokusområde etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning
- Rocka sockorna
- Internationella kvinnodagen
- Ramadan

April

- Fokusområde etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning
- Romernas nationaldag

Maj

- Utvärdering: Fokusområde etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning
- Fritidshemmens dag

Juni

- Utvärdering: likabehandlingsplanen
- Världsmiljödagen

Augusti

- Likabehandlingsplanen upprättas.
- Värdegrundsarbete klassvis

September

- Fokusområde kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning
- Kartlägga Otrygga platser
- "Vara den du är"

Oktober

- Fokusområde kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning
- FN-dagen

November

- Utvärdering: Fokusområde kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning

December

- Fokusområde funktionsnedsättning och ålder

Rutiner för akuta situationer

Bakgrund

Enligt Skollagen 6 kap. 10 § är en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).

Följande riktlinjer förtydligar ansvarsfördelningen mellan rektor och huvudmannen. Arbetet i de olika verksamheterna ska präglas av en nolltolerans mot kränkningar.

Anmälningsskyldighet

Varje lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller diskriminering i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn som i sin tur har anmälningsskyldighet till huvudmannen.

Utredningsskyldighet

Skolan är skyldig att utreda händelsen så fort det kommit till skolan kännedom att det förekommit kränkningar eller att något barn känner sig kränkt. Utredningen inriktas på att bedöma vilka åtgärder som måste vidtas för att förhindra fortsatta kränkningar.

Utredningen blir av vikt för att huvudmannen ska kunna vidta relevanta åtgärder och för att dessa ska ha effekt.

I vissa situationer kan det vara tillräckligt att genom några frågor för att få händelsen klarlagd och därigenom utagerad. En sådan enkel utredning kan dock bara anses tillräcklig om det framgår att händelsen varit bagatellartad. I andra mer komplicerade fall av kränkningar kan utredningsskyldigheten bli mycket långtgående och omfatta fler barn eller elever samt personal.

Huvudmannen måste få kännedom om uppgifterna för att utredning ska kunna inledas och eventuella åtgärder vidtas. Huvudmannen är även skyldig att skyndsamt se till att en anmälan utreds.

Barn- och utbildningsnämnden i Vetlanda har delegerat ansvaret att utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling till rektor. Utredningen anmäls till barn- och utbildningsnämnden, för att nämndens ledamöter ska få information om hur ärendet har utvecklats.

Rutin och ansvarsfördelning

I normalfallet

1. När en lärare eller annan personal får kännedom om/misstänker att ett barn är utsatt för kränkande behandling eller diskriminering sker **omedelbart** en anmälan till rektor.
2. Rektor skickar anmälan till barn- och utbildningskansliet, som diarieför ärendet. Kopia på anmälan läggs i elevakten.
3. Rektor eller av rektor utsedd personal utreder **skyndsamt** omständigheterna kring den uppgivna kränkningen eller diskrimineringen. Utredningen belyser allsidigt vad som inträffat samt omfattar både den eller de som kan ha utfört kränkningen och den som har blivit utsatt.
4. Utredningen ska leda till att verksamheten får tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma vilka åtgärder som måste vidtas för att få trakasserier eller den kränkande behandlingen att upphöra. Utredningen lämnas till barn- och utbildningskansliet, kopia läggs i elevakten.
5. Utredningen anmäls också till barn- och utbildningsnämnden, där den noteras i protokollet som ett delgivningsärende.

Särskild rutin för personal finns på intranätet: [BU Kränkande behandling, rutin](#)

Undantag

I det fall ett barn är utsatt för *långvarig kränkande behandling eller trakasserier* eller *då personal är inblandad*, överlämnas utredningsansvaret till verksamhetschef grundskola och därefter vidtas de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Utredningen anmäls också till barn- och utbildningsnämnden, där den noteras i protokollet som ett delgivningsärende.

Lagar och styrdokument

I skollagen kap 6, i läroplanen för förskolan kap 1 och 2.1, samt i diskrimineringslagen regleras arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Skollagen kap. 6

I 6 kapitlet skollagen finns regler om aktiva åtgärder mot kränkande behandling. Det innebär att huvudmannen för en förskola är skyldig att se till att det i varje förskola bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det dels genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn utsätts för kränkande behandling, dels årligen upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen mot kränkande behandling ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Det finns i 6 kapitlet skollagen också regler om förbud mot kränkande behandling och repressalier och om skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling.

Barns ska vara delaktiga i arbetet med planen mot kränkande behandling.

Diskrimineringslagen

Reglerna om aktiva åtgärder mot diskriminering finns i 3 kap. diskrimineringslagen. Här regleras förskolans skyldighet att arbeta med aktiva åtgärder som omfattar alla diskrimineringsgrunder. Arbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter ska omfatta diskrimineringsgrunderna:

- Kön
- Könsöverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet,
- Religion eller annan trosuppfattning,
- Funktionsnedsättning,
- Sexuell läggning
- Ålder

Här finns också en skyldighet att genomföra arbetet med aktiva åtgärder enligt ett övergripande ramverk. Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Det har också införts en skyldighet att ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Kravet på en likabehandlingsplan har ersatts med ett allmänt krav på skriftlig dokumentation.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. (diskriminering)
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra så att de andra inte tror att du är Fatima". Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. (trakasserier på grund av kön)

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon mätta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. (diskriminering och trakasserier)

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. (diskriminering)
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. (trakasserier)

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans förskollärare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" (trakasserier)
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av förskollärarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. (trakasserier)

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. (diskriminering)
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. (trakasserier)

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. (trakasserier)

- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjeträd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. (diskriminering)

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. (trakasserier)
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra barnens pappor. Agnes blir sårad när de andra barnen skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. (trakasserier)

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Ytterligare information och stöd

Skolverket

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-studiero/framja-studiero-genom-att-motverka-krankande-behandling-och-diskriminering>

Diskrimineringsombudsmannen

<https://www.do.se/om-diskriminering/vad-ar-diskriminering/>